

ABSTRAKT

Tato diplomová práce analyzuje tři hlavní postavy trilogie *Xenogeneze* z pera Octavie E. Butler – Lilith, Akina a Jodahs – a studuje každý díl trilogie s cílem vysledovat utopické prvky v autorčině tvorbě. Dále zkoumá různé představy o tom, co je to utopie a co je utopické a na základě toho navrhuje, že právě impuls změny, neustálého *stávání se (becoming)*, je tím, co tvoří utopické psaní. Práce tvrdí, že ačkoli sama Butler byla k pojmu „utopie“ skeptická, její dílo je příkladem moderního utopického psaní, tedy neustálého usilování o lepší budoucnost prostřednictvím vytváření světů, které inspirují a vyzývají ke změně.

Úvodem je položena základní otázka diplomové práce: „Lze Butler považovat za utopickou spisovatelku?“. Je zaměřen na autorčin vlastní přístup k utopii a jejímu vymezení se vůči tomu, aby byla označována za utopickou autorku. Následující část se zaměřuje na vývoj samotného pojmu „utopie“. Začíná jeho prvním užitím, a to Thomasem Morem v roce 1516, které iniciovalo jeho chápání coby „lepšího místa“, dále popisuje kritické náhledy na utopii, které poukazují na její dystopickou povahu a končí moderními pojetími utopie, které ožívují její potenciál. Úvod končí stručným shrnutím plánovaného výzkumu tří dílů trilogie, tedy *Úsvitu*, *Obřadů dospělosti* a *Imaga*.

První kapitola se zaměřuje na dystopickou/antiutopickou realitu *Úsvitu* neboli první knihy trilogie. Popisuje svět, ve kterém hlavní hrdinka Lilith procítá z pozastavené animace, do níž ji uvedli její vězňatelé – mimozemšťané zvaní Oankali. Kapitola se dále věnuje vybraným kritikám trilogie, které tvrdí, že svět, který Butler v *Xenogenezi* vytvořila, zobrazuje koloniální svět založený na otroctví, a to navzdory spisovatelčině snaze ukázat Oankali v komplexním, ale obecně pozitivním světle. Tato kapitola také zkoumá kritický postoj Hody M. Zaki, která Butler označuje za biologickou esencialistku a spisovatelku, která nevidí pro lidi žádnou naději kvůli „lidskému

rozporu“, což je vlastnost, kterou Butler v trilogii lidstvu přisuzuje a která je směsicí inteligence a vrozené náchylnosti k hierarchii, jež lidi vždy povede k jejich vlastní zkáze.

Další kapitola se zaměřuje na *Obřady dospělosti* – druhý díl trilogie – a zkoumá, jakým způsobem kniha podrývá dystopický/antiutopický celek světa *Xenogeneze* představeného v knize *Úsvit*. Zaměřuje se na postavu Akina, Lilithina syna, který díky své hybriditě otevírá lidem nové možnosti. Kapitola zkoumá koncept „kyborga“, který rozvinula Donna Haraway, a popisuje její převratný, revoluční potenciál. Kapitulu uzavírá tvrzení, že prostřednictvím postavy kyborga Akina Butler odmítá determinismus *Úsvitu* a zahajuje cestu k manifestaci utopického potenciálu svého díla. Zároveň čtenáři ukazuje směr změny, který bychom podle ní měli jako druh iniciovat, abychom dosáhli lepších zítřků.

Třetí kapitola se zabývá ideou změny, která prostupuje posledním dílem trilogie, *Imagem*, a zkoumá její potenciální bezbřehost, jak ji vykresluje Butler. Pracuje s myšlenkou, že kniha transformuje postapokalyptickou dystopickou realitu do nové, neznámé budoucnosti plné možností, a to prostřednictvím postavy Jodahs neboli nečekaného výsledku genetického inženýrství Oankali. Kapitola čte *Imago* optikou filosofie *stávání se*, kterou rozpracovali Gilles Deleuze a Félix Guattari, a také skrze postupy dekonstrukce, které předložil Jacques Derrida. Kapitola říká, že utopická změna je decentralizovaná, hravá a neomezená, ale nikoli bezcílná a odtržená od světa, v němž žijeme. Aby taková změna přinesla pozitivní výsledky, musí být vědomě řízena a založena na tom, co nás obklopuje, a na hodnotách, kterých si vážíme. Kapitola pak končí argumentem, že Jodahs je příkladem dekonstruktivního *stávání se* – ztělesňuje neustálou neomezenou a vědomou změnu, kterou je prostoupeno utopické psaní Butler.

Závěr se krátce zaměřuje na Butlerové pozdější díla – *Podobenství o rozséváči* a *Podobenství o talentech* –, aby ukázal další vývoj autorčina uvažování o změně jako impulsu

utopické naděje. Poté opakuje tvrzení, že Octavia Butler je utopickou spisovatelkou díky způsobu, jakým píše o změně a vítá ji.